

Inatsisartut Suleriaasianni § 33, imm. 3, nr. 1 naapertorlugu Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffianni aallartitanut Siulittaasup aalajangiiffigisassatut siunnersuut manna saqqummiuppaa:

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata kaammattuutitut aalajangersagaanut nr. 2/2019-imut Inatsisartut tapersiinissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut:

Nunani Avannarlerni Killerni “Immamik Minguitsuutitsinermut Nersornaammik” pilersitsinissamik aningaasaliinissamillu taperseeqqullugit Savalimmiuni, Kalaallit Nunaanni aamma Islandimi Naalakkersuisut Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiannit kaammattorneqarput, taanna piujuuaannartitsinermik tungaveqarluni immamit pisuussutinik aqutsinissamik atuinissamillu kiisalu immami avatangiisit peqqissuunissaasa pisuussuteqarluarnissaasalu nukittorsarneqarnissaanik immikkut suliniuteqartunut iliuseqartunullu tunniunneqartassaaq.

(Aallartitat siulittaasuat Vivian Motzfeldt)

Tungavilersuut:

Nunarsuarmi pingortitap ataqatigiissuunerani killiffik. Pingortitami pisuussutit uumassusillit. Umasoqatigiiaat assigiinngisitaarnerat kiisalu uumasoqatigiiaat naasoqatigiiaallu nungutaasarnerat. Silap allanngoriartorneranik ajornartorsiutit nukissiutitigullu piujuuaannartitsinermik tungaveqarnissamik piumasaqaateqarneq. Imavissuarnik minguitsitsineq. Nunarsuarmi innuttaasut peqqinnartunik inuussutissaqartinnissaannut periarfissat. Avatangiisit peqqinnartuunissaannik sumiiffinnilu pisuussutinik nammineq pigisanik atuisinnaatitaanissamik namminerlu aalajangiisinnaatitaanissamik piumasaqaat.

Taakku tassaapput nunarsuarmi ukiuni untritolikkaani atukkatsinni unammillernartut naalakkersuinikkullu qulequtaritinneqartut annerpaat – ukiunilu qulikkaani aggersuni annertusigaluttuinnartumik sammineqartussat. Naalagaaffiit Peqatigiit piujuuaannartitsinermik tungaveqarluni ineriartortitsinissamut anguniagai 17-iusut allannguutitut anguniagassanut aalajangersimasunut tikkuussisuupput. Peqatigitillugu pinngortitami pisuussutinut siunissami sunniuteqarniarlutik naalagaaffiit pissaanilissuit sorsuutiginninneranni atlantikup avannaanik Issittumillu soqutiginninneq annertusiartorpoq. Ukiuni untritolikkaani siuliini nunarsuarmi aaqqissuussaannermi pissaaneqarniunnermilu nunami pisuussutit aalajangiisuunikuusut,

nunarsuup ukiuni untritilikkaani tullerni ineriartorneranut pissaaneqarnermullu imaq immamilu pisuussutit aalajangiisuulluinnartussaapput.

Nunarsuup qaavata 70%-ia immamik qallerneqarsimavoq. Taamaattorli nunarsuup pisuussutaanik nukissiuteqarnikkullu ullumikkut atuinerup 3%-ia kisimi imaanit pissarsiarineqartarpoq. Tamannaavorlu pissaanilissuit nunallu tamalaat akornanni suliniaqatigiiffissuit imaanik immallu pisuussutaanik annertoorejussuarmik isiginninnialernerannut pissutaasut ilaat. Ataatsimeersuarneq ukiumut ataasiarluni pisartooq "Our Ocean", ukiumiit ukiumut alligaluttuinnartooq amerikamiut suliniuteqarnerisigut aallartinneqarsimavoq. EU-Kommissioni imaanik immamilu avatangiisinik annertusigaluttuinnartumik isiginninnialersimavoq. Nunarsuarmilu tamarmi immat qitiutillugit suliniutit allat amerlasuut ingerlanneqarput.

Tamatumani avatangiisinik illersuiniaqatigiiffiit suliniaqatigiiffinnillu oqartussanit akuleruffigineqanngitsunit allanit aallartitat aalajangiisuulluinnartarput, nunallu tamat akornanni ingerlatseqatigiiffissuit inissisimanerminnik isigineqarnerminnillu nukittorsaaniarlutik siliniutinut peqataasarlutik. Ukiuni untritilikkaani atukkatsinni nunarsuarmi tamarmi imaq qitiutinneqarluni sammineqartussaavoq.

Kikkullu tamatumani aalajangiisuusariaqarpat? Tassalu allaqqunneqarsinnaanngitsumik: Kalaallit Nunaat, Savalimmiut kiisalu Island? Nunarsuarmi allanik nunaqanngilaq uagutsitulli immap pisuussutaanik pinngitsuuisinnaanngitsigisunik. Allanik nunaqanngilaq uagutsitulli imaanik immallu pisuussutaanik atorluaanikkut ataatsimoorullugu oqaluttuassaqartigisunik. Allanik nunaqanngilaq innuttaasut amerlassusaannut sanilliullugu Islanditut, Savalimmiutut Kalaallit Nunaattullu imartaqartigisunik immamilu pisuussuteqartigisunik. Nunaavugut imartaqqortoorsuit, imarlu immallu pisuussutai eqqarsaatigalugit pissutsit piviusut naapertorlugit pissaanilissuit. Taamaammat imaq, immap pisuussutai imaanilu avatangiisit pineqartillugit nunarsuarmi tamarmi oqallinneq sunnarniarlugu siuuttuuffiginiarlugulu Nunat Avannarliit Killiit nammineerluta iliuuseqartariaqarpugut.

Tamatumani pineqarlutik immap pisuussutaanik piujuaannartitsinermik tunngaveqarluni atuisinnaatitaaneq, avatangiisinik piujuaannartitsinermik tunngaveqarluni aqutsineq immamilu

avatangiisit – Pineqartorlu tassaassanngilaq Naalagaaffiit pissaanilissuit nunallu tamat akornanni ingerlatseqatigiiffissuit avatangiisinik pisuussutinillu mingutsitsinertik pillugu “akiliuteqalaaginnartarlutik” atlantikup avannaani Issittullu ilaani eqqissisimatitsinissamik inunnillu allanik mattussinissamik piumasaqarnerisigut “eqqissisimatitanuinnaq atuuttusaaq”.

Immanik, imaani avatangiisinik pisuussutinillu nungusaataangitsumik atuinissap eqqumaffigineqarnissaanik sulissutiginninnerup ilaatut siunnersuutigineqarpoq Nunani Avannarlerni Killerni “Immamik Minguitsuutitsinermut Nersornaammik” pilersitsissasugut. Suliniutinut iliuitsinullu imaani pisuussutit uumassusillit piujuaannartitsinermik tunngaveqarluni aqunneqarnerannut atorneqarnerannullu tunngavissiisunut, imaani mingutsitsinermik annikillisaataasunut, imaani avatangiisinik illersuisunut nunallu namminneq pisuussutiminnik inuussutiginnissinnaanerannik atorluaasinnaanerannillu qulakkeerisunut nersornaat tunniunneqartassaaq.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata meeqqanut inuusuttunullu atuakkianut nersornaasiisarnerani tunngaviusut assinginik tunngaveqarluni “Immamik Minguitsuutitsinermut Nersornaat” tunniunneqarsinnaassaaq.

Nersornaat nammineq nunatsinni nunarsuarmiluunniit tamarmi immami uumassuseqarneq taassumalu siunissaa pillugu immikkut iliuuseqarsimasunut iliuuseqartunulluunniit sumiiffinni suliniuteqartunut, aallarnisaasunut, suliniaqatigiiffinnut, suliffeqarfinnut, peqatigiiffinnut, sumiiffimmi oqartussaasunut, naalackersuisunut, pisortat suliffeqarfiinut inunnulluunniit ataasiakkaanut tunniunneqarsinnaassaaq.

Tamanna nunatta akornanni piumassuseqarnerulernermik kiisalu imaq nunani avannarlerni killerni siunissatsinnut nunarsuarmilu kinguaariit tulliuttussat ineriartornerannut pingaarutilik pillugu anguniagaqarnissamut nunat tamat akornanni eqqumaffiginninnermik pilersitsisinnaavoq.